

Richtlijnen voor gebruik van een Shinken

Voor Iaido beoefenaars lid van VKIJF vzw

Versiebeheer

Beschrijving	Naam	Datum
Initiële documenten	VKIJF TC Iaido	09/2024
Gebruik VKIJF Sjabloon / Samenvoegen verschillende documenten / Ontwerp v2024_1	Luciano Cinelli Dossierbeheerder Iaido	29/12/2024
Verbetering / goedkeuring voor publicatie v2024_2	Patrik Demuynck Voorzitter VKIJF TC Iaido	30/12/2024

Voorwoord

Beste Iaidoka,

Vanaf 01/01/2025 start de samenwerking met FROS Multisport Vlaanderen.

Om iedereen maximaal te beschermen is het noodzakelijk om richtlijnen duidelijk te communiceren. Het VKIJF bestuursorgaan heeft daarom het Technisch Comité Iaido gevraagd richtlijnen te documenteren omtrent het gebruik van zwaarden.

VKIJF – Dossierbeheerder Iaido
Luciano Cinelli

Inhoudsopgave

Versiebeheer.....	2
Voorwoord.....	2
Inhoudsopgave.....	3
Veiligheidsvoorschriften gebruik van een geslepen zwaard (Shinken)	4
Inleiding.....	4
Basisrichtlijnen voor het veilig beoefenen van laido	5
laido beoefenen in de dojo	6
laido beoefenen tijdens seminars.....	7
Toestemming gebruik shinken door leden van de VKIJF vzw	8

Veiligheidsvoorschriften gebruik van een geslepen zwaard (Shinken)

Inleiding

Iaido is de Japanse kunst van het vloeiend trekken, snijden en opnieuw opbergen van de katana. Het legt een grote nadruk op de correctheid van de vorm, de precisie en efficiëntie van de bewegingen en de mentale focus. Het is voornamelijk een solo-kunst.

In 2009 heeft het Technisch Comité Iaido van de Vlaamse Kendo, Iaido en Jodo Federatie (afgekort VKIJF), aangesloten bij de All Belgium Kendo Federation (afgekort ABKF), in haar poging om de kunst van Iaido verder te ontwikkelen in een veilige omgeving, en rekening houdend met de praktijk en ervaringen in andere landen, richtlijnen opgesteld voor de Iaido-instructeurs en leden van Iaido dojo's.

Blessures in de Iaido dojo's komen niet vaak voor, maar toch zijn ze niet helemaal uit te sluiten. De meeste gekende ongevallen in België zijn kleine snij- en vleeswonden en bijna allen zijn ze door eigen toedoen veroorzaakt. Trainingsongevallen kunnen worden veroorzaakt door onvoldoende afstand tussen de cursisten onderling, een slechte uitvoering van een oefening, een gebrekkige uitrusting, verlies van grip op het zwaard, plotseling ziek of onwel worden van de cursist, etc.

In de meeste gevallen kon het ongeval worden vermeden door een Iaito (=onscherp oefenzwaard) te gebruiken in plaats van een Shinken (levensecht snijdend zwaard). Het veilig beoefenen van Iaido is niet alleen de verantwoordelijkheid van de instructeurs, maar ook van iedereen die Iaido beoefent. Reeds vanaf de eerste oefendag moet elke beginner door zijn/haar dojo-instructeur goed worden geïnformeerd over de oefenregels en veiligheidsmaatregelen.

Instructeurs mogen deze regels nooit negeren en hun studenten er regelmatig aan herinneren. In de volgende tekst worden veiligheidsrichtlijnen uitgelegd en er wordt ook onderscheid gemaakt tussen het oefenen in eigen dojo en het oefenen in door de ABKF georganiseerde seminars – examens – wedstrijden. Deze richtlijnen zijn bedoeld om het bewustzijn van de instructeurs te vergroten en voorlichting te geven over veilige training.

Dit alles is echter niet voldoende om beoefenaars volledig te beschermen tegen een mogelijk ongeval. Veilig trainen is een verantwoordelijkheid van iedereen, en er is geen ruimte voor ondoordachtheid en onzorgvuldigheid. De genoemde richtlijnen hebben betrekking op de beoefening van de kunst van Iaido met behulp van een zwaard, of dit nu een houten zwaard genoemd "bokuto" is, dan wel een onscherp metalen zwaard

Basisrichtlijnen voor het veilig beoefenen van laido

- ❖ Behandel bokuto en iaito alsof het een shinken is. Het zijn allemaal potentiële wapens en moeten als zodanig worden behandeld. Richt nooit een zwaard op iemand anders en maak er geen zinloze bewegingen mee. Gebruik je gezond verstand. Het kunnen dodelijke wapens zijn, geen speelgoed om mee te spelen. Zelfs een bokuto kan dodelijk zijn...
- ❖ Wanneer u een zwaard draagt en terwijl u zich beweegt, zit, opstaat of naar voren leunt, hou dan altijd uw linkerhand op de saya (schede) en zet het zwaard vast door uw duim op de tsuba (stootplaat) te houden. Er zijn veel ongelukken gebeurd tijdens het proberen een zwaard vast te grijpen dat uit zijn schede is geglipt. Het is daarom noodzakelijk dat de “habaki” van het zwaard goed en stevig past in de “koiguchi” van de saya. Dit kan eenvoudig gedaan worden door een dun houten strookje in de “koiguchi” te lijmen.
- ❖ In de dojo moet men te allen tijde zijn/haar concentratie en alertheid behouden. Dit vormt een basiselement van het beoefenen van laido (altijd op je hoede zijn). Bij het dragen van een zwaard zijn alle ondoordachte handelingen en gebaren verboden, alsook alle soorten demonstraties met het zwaard zijn verboden, tenzij deze deel uitmaken van de opgelegde oefening zelf.
- ❖ Wanneer u in de rij staat om te oefenen, plaats uzelf dan nooit vlak achter of voor iemand anders. Je moet jezelf in de tussenliggende ruimte plaatsen en de lijnen schranken. Er is een geval bekend waarbij tijdens een verticale snijbeweging (kirioroshi) het blad van een iaito bij de habaki was afgebroken (als gevolg van metaalmoetheid) en het lemmer een aanzienlijke afstand vooruit had “gevloegen”.
- ❖ Zorg er altijd voor dat er voldoende ruimte om je heen is, voordat je met een oefening begint, zodat geen persoon of voorwerp je in de weg zit tijdens het uitvoeren van een oefening of een techniek. Onthoud uw startpositie en keer hier na elke oefening altijd terug.
- ❖ Hou er altijd rekening mee dat een iaito of een bokuto weliswaar geen scherpe snijrand heeft, maar wel een scherpe punt en gemakkelijk een letsel kan veroorzaken. Bij de beweging van Kesa no - chiburi bijvb, terwijl de rechterhand wordt uitgestrekt, is er steeds gevaar om iemand te verwonden die op korte afstand aan de rechterkant zit of staat
- ❖ Draag zorg voor je zwaard en zorg ervoor dat het in uitstekende staat verkeert. Inspecteer het zwaard voor aanvang, tijdens en na de training. Let op mogelijke scheuren (ook bij bokken) en tekenen van metaalmoetheid. Controleer of de veiligheidspin (mekugi) stevig op zijn plaats zit. Als je hem met je vingers kunt bewegen, zit hij te los en moet je onmiddellijk stoppen met trainen totdat je hem hebt vervangen door een nieuwe. Controleer of het handvat (tsuka) in goede staat is en geen bar sten vertoont en of dat de binding (tsuka ito) niet los zit. Als u enig probleem vaststelt, stop dan onmiddellijk met de training en meld dit aan de instructeur.
- ❖ Als er veel leden in een kleine dojo zijn, kan het gevaarlijk worden om allemaal samen te trainen. De instructeur moet de leden in kleinere groepen verdelen en om de beurt laten trainen, waarbij hij er altijd voor zorgt dat er voldoende afstand is zodat iedereen veilig kan oefenen.
- ❖ Wanneer een lid te laat komt op de training, is hij/zij verplicht bij de ingang te wachten totdat de instructeur hem/haar heeft opgemerkt en toestemming geeft tot toegang, nadat alle oefenende leden hun training hebben stopgezet. Mocht een lid de dojo vroegtijdig moeten verlaten, dan dient hij/zij een geschikt moment te vinden om de instructeur om toestemming te vragen om te vertrekken, ook als alle anderen al gestopt zijn. Het is niet alleen een kwestie van goede manieren, het is ook een veiligheidsvereiste.

- ❖ Ga nooit op korte afstand achter iemand bewegen of staan. Hij/zij is zich mogelijk niet bewust van uw positie en elke plotselinge beweging kan tot een onaangename verrassing leiden. Indien een lid van een dojo met een shinken wil oefenen, is hij/zij verplicht de goedkeuring van zijn/haar instructeur te verkrijgen.
- ❖ Wanneer iemand in de dojo en daarbuiten een zwaard vervoert, is hij/zij er verantwoordelijk voor dat dit veilig in een degelijke zwaardtas zit opgeborgen. Het zwaard moet via de kortste weg naar de dojo en terug naar huis worden vervoerd.

laido beoefenen in de dojo

Is het gebruik van een shinken op een bepaald niveau onmisbaar?

Nee. Het voegt echter wel een extra dimensie toe aan de iai-praktijk. Het maakt je bewuster van het gebruik van een scherp wapen en laat je geen fouten maken. In Japan is het gebruik van een echt zwaard verplicht voor een examen van 6dan en hoger.

Is het gebruik van een iaito dan absoluut veilig?

Nee. Zelfs bij het gebruik van iaito bestaan er ernstige gevaren en kunnen ongelukken worden veroorzaakt als er geen aandacht wordt besteed aan de essentiële veiligheidsregels.

Waarom gebruikt de beginner een iaito en geen shinken?

De aanschaf van een shinken brengt aanzienlijk hoge kosten met zich mee. Het verdient de voorkeur dat een beginner oefent met een relatief betaalbare bokken en zich daarna een iaito kan aanschaffen, die ook tegen redelijke prijzen verkrijgbaar zijn. Bovendien is het om veiligheidsredenen absoluut noodzakelijk om met een iaito te oefenen als beginner. Door een iaito te gebruiken, kan men de bewegingen van de kata's leren zonder bang hoeven te zijn om zichzelf te snijden. Naarmate het niveau van een iaidoka groeit, wordt hij/zij geacht om met een iaito om te gaan precies alsof het een scherpe shinken is. Pas na een langdurige opleiding op deze wijze kan men geschikt worden geacht om de iaito te vervangen door een shinken. Tot slot zijn er tal van niet geschikte snijdende zwaarden op de markt en er is een ervaren instructeur nodig om te helpen beslissen welk zwaard voor de beoefenaar geschikt is, rekening houdend met de lengte – gewicht – vorm, het gebruikte type metaal, de productiemethode, de maker van het zwaard, kwaliteit en selectie van fittingen enz.

Wanneer mag een iaido beoefenaar beginnen met oefenen met een shinken?

Een fundamenteel criterium voor een iaidoka om met een shinken te beginnen oefenen, zou de voldoende kennis moeten zijn om het zwaard met virtuositeit en precisie te hanteren. Als je deze timing zou koppelen aan een cijfer in laido, zou je kunnen zeggen dat de 3e dan (gecertificeerd door de ABKF) het kritische niveau zou kunnen vormen waarboven je zou kunnen overwegen om met een shinken te gaan oefenen. We spreken dan al gauw over een oefenperiode van 6 tot 8 jaar. De Technische Commissie Iaido kan het gebruik van shinken binnen de dojo voor welk niveau dan ook niet verbieden. Dit valt volledig onder de verantwoordelijkheid van de instructeur van de dojo, die immers verantwoordelijk is voor de veiligheid van zijn/haar leden. De Technische Commissie stelt de instructeurs echter met klem voor om hun studenten te ontmoedigen een shinken te gebruiken onder het niveau van de 3e dan. Verder heeft de Technische Commissie vastgesteld dat bij het gebruik van een shinken de angst om zichzelf te verwonden een ernstige belemmering kan zijn in de training en technische vooruitgang van lagere graden, terwijl het voor hogere graden een middel is tot een meer gerichte en realistische training.

Vormt alleen de dangraad (een cijfer) een geschiktheids criterium voor het gebruik van een shinken?

Even belangrijke maar meer subjectieve criteria voor de geschiktheid van een iaidoka om met een shinken om te gaan zijn: de volwassenheid van zijn/haar karakter, de fysieke en mentale capaciteit en de ernst en de consistentie die hij/zij aan de dag legt in de dojo en daarbuiten. Hiervoor is iedere dojo-instructeur verantwoordelijk, beoordeelt zijn/haar leerlingen en kan (van geval tot geval) het gebruik van shinken voor zijn/haar leerlingen toestaan of afwijzen. Om een lid met een shinken te kunnen laten oefenen, is een lid in ieder geval, en ongeacht het niveau, verplicht goedkeuring te krijgen van zijn/haar instructeur.

laido beoefenen tijdens seminars

Al het bovenstaande geldt ook voor seminars, examens en wedstrijden. Vooral bij nationale bijeenkomsten zijn er nog een aantal overwegingen waar rekening mee gehouden moet worden. De ABKF verbiedt, rekening houdend met het voorstel van de Technische Commissie laido, het gebruik van shinken voor graden onder de 3e dan, tijdens Belgische seminars, examens en wedstrijden.

De Technische Commissie van laido stelt ook aan de organisatoren het volgende voor:

- ❖ Om de zwaarden van alle deelnemende leden te controleren en als er shinken bij zijn, om de leden te vragen te verklaren dat hij/zij de onvoorwaardelijke goedkeuring heeft van zijn/haar instructeur voor het gebruik ervan.
- ❖ Er speciaal op letten dat er voldoende plaats en ruimte is voor iedereen om veilig te kunnen trainen.
- ❖ Om er bij de gebruikers van shinken op aan te dringen om uiterste voorzichtigheid te betrachten bij het oefenen en om iedereen die zijn/haar zwaard zou benaderen te informeren dat het een shinken is, evenals aan de instructeurs die tijdens het semin lesgeven. Als er Japanse sensei zijn die geen Engels spreken, is de juiste uitdrukking “shinken desu sensei”, wat betekent “leraar, dit is een shinken”.
- ❖ Het voorzien in de aanwezigheid van een arts of opgeleide medici met de juiste uitrusting, klaar om eerste hulp te bieden in geval van een ongeval of letsel.

Het VKIJF technische comité laido

Toestemming gebruik shinken door leden van de VKIJF vzw

Ondergetekende,.....,lid van dojo..... aangesloten bij de VKIJF, vraagt hierbij toestemming om een shinken (scherp, snijdend zwaard) te mogen gebruiken bij zijn persoonlijke trainingen in iaido.

Deze toestemming wordt gegeven en ondertekend door de dojoleider van de desbetreffende dojo. Het document wordt ook ondertekend door de voorzitter van het VKIJF (Vlaamse Kendo Iaido Jodo Federatie), zodat de federatie er officieel van op de hoogte is. Elkeen krijgt een exemplaar van dit document met originele handtekeningen.

De gebruiker van een shinken verklaart:

- ❖ Tenminste 3e dan iaido zijn
- ❖ Toestemming verkregen te hebben van zijn/haar dojoleider
- ❖ De veiligheidsvoorschriften gelezen te hebben
- ❖ De andere leden van zijn dojo te verwittigen dat hij/zij een shinken gebruikt
- ❖ Bij deelname van een seminar of wedstrijd te melden (aan de organisatoren) een shinken te gebruiken.

De gebruiker
Naam:

De dojoleider
Naam:

De voorzitter VKIJF
Naam:

Houd rekening met de specifieke richtlijnen omtrent het gebruik, onderhoud en transport van een shinken, zoals vermeld in de veiligheidsvoorschriften bij het gebruik van een zwaard!

